

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/infografiki-historyczn/polskie-sily-zbrojne-po/176416,Pomocnicza-Sluzba-Kobiet-1940-1946.html>

25.04.2024, 22:54

Pomocnicza Służba Kobiet 1940-1946

Pomocnicza Służba Kobiet w infografice

„Czy na strzelnicy, czy na świetlicy,

W bateldressie, czy w spódnicy,

Kto pierwszeństwo ma?

Ukochane PSK (...)

Piosenki PSK, [w:] „Ochotniczka. Pismo PSK”, 1943, nr 2, s. 28.

W Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie w czasie II wojny światowej służyły liczne kobiety na różnych stanowiskach. Można było je spotkać w warsztatach, kantynach, świetlicach, na lotniskach. Jeździły ciężarówkami i były radiooperatorkami. Więcej o ich historii w przygotowanych przez Biuro Edukacji Narodowej IPN infografikach.

Pliki do pobrania

[Pomocnicza Służba Kobiet 1940-1946 \(pdf, 11.67 MB\) 02.01.2023 13:00](#)

POMOCNICZA WOJSKOWA SŁUŻBA Kobiet NA ZACHODZIE 1940–1946

INSTITUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1940–1942

PIERWSZE PRÓBY WE FRANCJI

Próby powołania do życia kobiecej formacji pomocniczej miały już miejsce w 1940 roku we Francji, ale ze względu na niemiecką ofensywę oraz konieczność przeniesienia się do Wielkiej Brytanii, planu tego nie zrealizowano.

FORMOWANIE PWSK W WIELKIEJ BRYTANII

Po drugiej stronie kanału La Manche Polki początkowo służyły w jednostkach wojskowych jako sanitariuszki i personel administracyjny, pracowały też w świetlicach. Na terenie Szkocji od 1940 roku funkcjonował obóz Pomocniczej Wojskowej Służby Kobiet przy 1 Korpusie Polskim w Szkocji.

1942–1944

POMOCNICZA WOJSKOWA SŁUŻBA KOBIECI

Oficjalnie Pomocnicza Wojskowa Służba Kobiet została utworzona na Zachodzie w grudniu 1942 roku, wtedy też wydano Tymczasowy Rozkaz Organizacyjny. Na komendantkę powołano Zofię Leśnowską, córkę gen. Władysława Sikorskiego.

ZOFIA LEŚNOWSKA
PIERWSZA KOMENDANTKA
PWSK NA ZACHODZIE

„PESTKI”

POMOCNICZA WOJSKOWA SŁUŻBA KOBIECI WOJSKA LĄDOWE

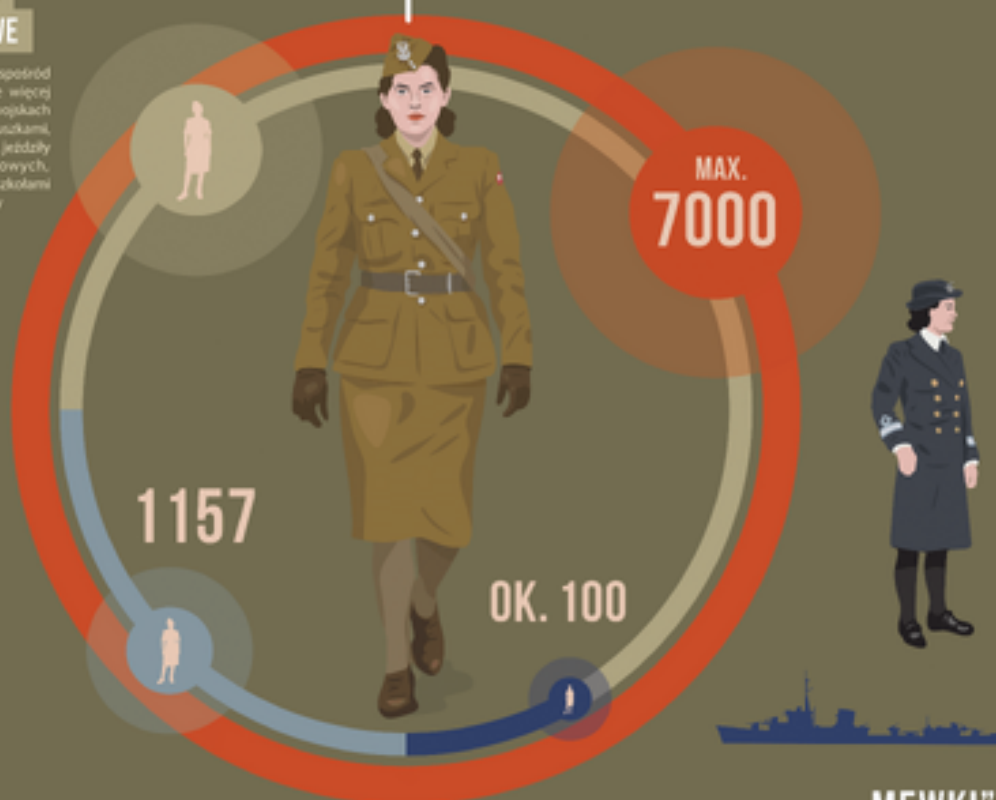
Jako najliczniejsza grupa spośród PWSK „Pestki” miały o wiele więcej zadań. Kobiety służyły w wojskach lądowych – były sanitariuszkami, sekretarkami, mechanikami, jeździły w kompaniach transportowych, zajmowały się świetlicami i szkołami dla dzieci, a także pracowały w kuchni.

1944–1949

STRUKTURA

Ostateczny rozkaz organizacyjny PWSK ogłoszono 11 lipca 1944 roku. W rozkazie podano następujący podział na:

„WAAFKI”

POMOCNICZA LOTNICZA SŁUŻBA KOBIECI

Od 1941 roku przy polskich Siłach Powietrznych na Zachodzie działała Pomocnicza Lotnicza Służba Kobiet. Żołnierki służące w tej formacji podlegały organizacyjnie brytyjskiemu Women's Auxiliary Air Force. Nosły brytyjskie sorty mundurowe, ale z nazwyką POLAND, odznakami PWSK i polskim orłem. Przydzielone im zadania obejmowały czynności przewidziane wcześniej dla mężczyzn – kierowały pojazdami, zajmowały się ich naprawami, pracowały jako radiooperatorki i telefonistki. Do grudnia 1944 roku podstawowe przeszkolenie przeszło 1157 ochotniczek.

POLAND

„MEWKI”

POMOCNICZA MORSKA SŁUŻBA KOBIECI

Głównym celem formacji było zastąpienie marynarzy pracujących na łodzi, np. poprzez przyjęcie zajęć w kuchni, by ci mogli podjąć służbę na okrętach. Obóz szkoleniowy PMSK znajdował się na północy Londynu. Pierwsze ochotniczki były przyznane jeszcze przez brytyjski Women Royal Naval Service. Pod koniec listopada PMSK liczyła ok. 100 ochotniczek. Była to najmniej rozwinięta formacja, ponieważ zakładano, że zacznie działać dopiero po powrocie do kraju, już po zakończeniu wojny.

1946–1949 DEMOBILIZACJA

PWSK została rozwiązana w marcu 1946 roku. Kobiety miały do wyboru, powrót do Polski, albo wstąpienie do Polskiego Korpusu Przystosowania i Rozmieszczenia. Wiele z nich wybrało tę drugą opcję i pozostało na emigracji.

POMOCNICZA SŁUŻBA KOBIET BLISKI WSCHÓD / KAMPANIA WŁOSKA 1941–1944

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

FORMOWANIE POMOCNICZEJ SŁUŻBY KOBIET

Po podpisaniu układu Sikorski-Majski w 1941 roku, oraz wydaniu rozkazu utworzenia armii polskiej na terenie ZSRS, do rejonów formowania się wojsk przybyły także kobiety i dzieci. W sierpniu 1941 roku Władysława Piechowka przedstawiła gen. Władysławowi Andersowi propozycję utworzenia PSK. Pomysł został przyjęty, a kobiety po przejęciu przeszkolenia wojskowego i złożeniu przysięgi zaczęły tworzyć załogi jednostki.

WŁADYSŁAWA PIECHOWSKA
PIERWSZA KOMENDANTKA PSK W ZSRS

1941–1942 POCZĄTKI DZIAŁALNOŚCI W ZSRS

Początkowo kobiety pełniły służbę w kancelariach, magazynach, pracowały jako wartowniczkę, sanitariuszki, kucharki i opiekunki. W listopadzie 1941 roku struktura PSK zrzeszała 940 ochotniczek. Rozkaz organizacyjny formacji został wydany 6 stycznia 1942 roku.

940

1942
EWAKUACJA Z ZSRS
OK. 3000
OCHOTNICZEK

3424

1944
PRZERZUT
DO ANGLII

Po bitwie o Monte Cassino kobiety były systematycznie przetrzucane do Wielkiej Brytanii.

MONTE
CASSINO

1600

1943–1944 KAMPANIA WŁOSKA

Do Włoch wraz z 2 Korpusem wyjechało ponad 1600 ochotniczek, część z kobiet pozostała na Bliskim Wschodzie.

1942–1944 PSK NA BLISKIM WSCHODZIE

W kwietniu 1942. roku zgodnie z rozkazem Dowódcy Bazy Ewakuacyjnej Wojsk Polskich Środkowy Wschód, zmieniono nazwę formacji na Pomocnicza Wojskowa Służba Kobiet.

Kobiety służyły w ponad 30 jednostkach i instytucjach. W szczytowym momencie w PWSK działało 3424 kobiet.

Opcje strony